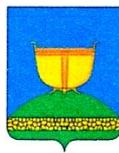

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БИЕКТАУ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТАШЛЫ КАВАЛ АВЫЛ
ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ**

422716, Татарстан Республикасы, Биектау районы,
Ташлы Кавал авылы, Узэк ур., 68

**СОВЕТ ТАШЛЫ-КОВАЛИНСКОГО
СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
ВЫСОКОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН**

422716, Республика Татарстан, Высокогорский район
с. Ташлы Кавал, ул.Центральная, 68

Тел./факс: +7(84365) 70-4-16, e-mail: Tkv.Vsg@tatar.ru

**КАРАР
27 февраль 2018 ел**

**РЕШЕНИЕ
№ 105**

**Татарстан Республикасы Биектау
муниципаль районы Ташлы Кавал
авыл жирлеге муниципаль
берэмлегенең башкарма комитеты
турындагы нигезләмәне раслау
хакында**

"Россия Федерацииндә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары туринда" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 37 статьясы, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә туринда» 2004 елның 28 июнендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Ташлы Кавал авыл жирлеге Уставына таянып, Ташлы Кавал авыл жирлеге Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Ташлы Кавал авыл жирлеге муниципаль берэмлегенең башкарма комитеты туриндагы нигезләмәне расларга.

2. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Ташлы Кавал авыл жирлеге Советының 2015 нче елның 19 нчы февралендә кабул иткән 210 нче номерлы «Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Ташлы Кавал авыл жирлеге муниципаль берэмләгә Башкарма комитеты туриндагы нигезләмәне раслау хакында» карары үз көчен югалткан дип санарага.

3. Әлеге карап кабул ителгән көннән үз көченә керә һәм Биектау муниципаль районының Интернет чөлтәрендәге рәсми сайтында <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru> веб-адресы буенча һәм Татарстан Республикасы хокукий мәгълүмат порталының рәсми сайтында: <http://pravo.tatarstan.ru> бастьырып чыгарырга (халыкка җиткерергә) тиеш.

3. Әлеге каарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемдә калдырам.

Совет рәисе,
Авыл жирлеге Башлыгы

И.И.Хайбуллин

Күшымта

Татарстан Республикасы Биектау
муниципаль районы Ташлы Кавал
авыл жирлеге Советы карары белән
расланган

27.02.2018 ел № 105

**Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы
Ташлы Кавал авыл жирлеге Башкарма комитеты турында нигезләмәсе**

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Элеге Нигезләмә "Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Ташлы Кавал авыл жирлеге Уставы нигезендә эшләнде һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге башкарма комитетының хокукий статусын билгели (алга таба - авыл жирлеге башкарма комитеты).

1.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлегенең башкарма-боеру органы булып тора һәм Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге Уставы (алга таба - Устав) жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча вәкаләтләр һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен вәкаләтләр бирелә.

Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеге белән Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының Ташлы Кавал авыл жирлеге башлыгы (алга таба - авыл жирлеге башлыгы) җитәкчелек итә.

1.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә идарә функцияләрен гамәлгә ашыру өчен барлыкка килә торган юридик зат хокукларына ия һәм федераль закон нигезендә юридик затлар сыйфатында дәүләт теркәвенә алышырга тиеш.

1.4. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген финанслау Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Ташлы Кавал авыл жирлеге бюджеты хисабына башкарыла

1.5. Авыл жирлеге башкарма комитеты үз эшчәнлеген Россия Федерациясенең, Татарстан Республикасының закон һәм норматив актлары, авыл жирлеге Советы карарлары, авыл жирлеге башлыгы карарлары һәм боерыклары, әлеге Нигезләмә нигезендә башкара.

1.6. Тулы исеме-Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Ташлы Кавал авыл жирлеге башкарма комитети.

Кыскартылган исеме-Ташлы Кавал авыл жирлеге башкарма комитети.

1.7. Авыл жирлеге башкарма комитетының адресы:

- Юридик адрес: 422716, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Биектау муниципаль районы, Ташлы Кавал авылы, Узэк урамы, 68 йорт.

- почта адресы: 422716, Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы, Биектау муниципаль районы, Ташлы Кавал авылы, Узэк урамы, 68 йорт.

1.8. Авыл жирлеге башкарма комитетының оператив идарәсендә аерым мөлкәте бар, аерым баланска ия, үз исеме язылган мәһер, нотариаль гамәлләр, штамплар, бланклар башкарганда кулланыла торган Герб мәһере, суд органнарында гариза бирүче һәм жавап бирүче булырга, агымдагы эшчәнлеген тәэмин итү өчен дә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге халкы мәнфәгатьләрендә дә Шартнамәләрнең (контрактларның) теләсә нинди төрләрен төзөргә хокуклы.

1.9. Авыл жирлеге башкарма комитеты Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлеге чикләрендә эшли.

1.10. Ташлы Кавал авыл жирлеге башкарма комитеты турындагы нигезләмәне раслау, нигезләмәгә үзгәрешләр һәм өстәмәләр керту, Нигезләмәнен гамәлдә булуын туктату авыл жирлеге Советы карары буенча гамәлгә ашырыла.

1.11 Башкарма комитетының структурасы жирлек башлыгы тәкъдиме буенча жирлек Советы тарафыннан раслана.

Авыл жирлеге башкарма комитеты структурасына түбәндәгеләр керә: Башкарма комитет житәкчесе – Жирлек башлыгы, Башкарма комитет секретаре, Башкарма комитетының башка вазыйфаи затлары.

1.12. Авыл жирлеге Башкарма комитетының штат расписаниесе, хезмәткә туләү фонды авыл жирлеге бюджетында жирле үзидарә органнарының эшләвен тәэмин итү өчен билгеләнгән акчалар чикләрендә авыл жирлеге Советы карары белән раслана.

1.13 авыл жирлеге башкарма комитеты муниципаль хезмәткәрләренең вазыйфаи күрсәтмәләре жирлек башкарма комитеты боерыгы белән раслана һәм жирлек башлыгы тарафыннан имзалана.

2. Авыл жирлеге башлыгы

2.1. Жирлек башкарма комитеты белән бердәм башлангыч принципларда жирлек башлыгы житәкчелек итә.

2.2. Жирлек башлыгы жирлекнең иң югары вазыйфаи заты булып тора, әлеге устав белән жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча үз вәкаләтләре бирелә.

2.3 жирлек башлыгы законнар һәм Устав нигезендә яшерен тавыш бирүдә гомуми тигез һәм турыдан-туры сайлау хокуки нигезендә 5 елга сайлана.

2.4 жирлек башлыгы вәкаләтләре үз вазыйфасына кергән көннән башлана һәм яна сайланган жирлек башлыгы вазыйфасына керешкән көнне туктатыла.

2.5. Авыл жирлеге башлыгы эшчәнлеген матди-финанс яғыннан тәэмин итү федераль законнарда, Татарстан Республикасы законнарында, авыл жирлеге Советының Устав һәм норматив хокукий актларында каралган шартларда Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән башкарыла.

2.6. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге халкына һәм советка контролъ һәм хисап тотты.

2.7. Авыл жирлеге башлыгы авыл жирлеге башкарма комитетын формалаштыра һәм аның эшчәнлеге белән устав һәм авыл жирлеге башкарма комитеты турындагы Нигезләмә нигезендә житәкчелек итә.

2.8. Авыл жирлеге башкарма комитеты хезмәткәрләрен билгели һәм вазыйфадан азат итә.

2.9. Авыл жирлеге башлыгы үз вазыйфаларын вакытлыча (авыруга яки ялга бәйле рәвештә) башкара алмаса, аларны жирлек башлыгы урынбасары, Ә аның булмаганда - авыл жирлеге Советы каары нигезендә жирлекнең башка вазыйфаи заты башкара.

2.10. Ташлы Кавал авыл жирлеге башлыгы вазифаларын вакытлыча башкару Ташлы Кавал авыл жирлеге башлыгы каары белән йөкләнә.

2.11. Авыл жирлеге башкарма комитеты исеменнән судларга дәгъва гаризалары кул куя.

2.12. Судта, арбитраж судында, шулай ук дәүләт хакимиятенең һәм Идарәнең тиешле органнарында авыл жирлеге мәнфәгатьләрен тәэмин итү һәм яклау буенча чаралар күрә.

2.13. Аларга билгеләнгән вазыйфаи затларга карата кызыксындыру һәм дисциплинар җаваплылык чаралары күрә.

2.14. Авыл жирлеге башлыгы советына авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенең нәтижәләре, шул исәптән авыл жирлеге Советы тарафыннан куелган мәсьәләләрне хәл итү турында еллык отчетларны тәкъдим итә

2.15. Авыл жирлеге башлыгы, авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан үз вәкаләтләрен, шул исәптән бюджет һәм бюджеттан тыш акчаларны рациональ файдалану максатында, ин зур нәтижәлелеккә ирешүү максатыннан, башка кинәшмә органнары оештырырга хокуклы.

2.16. Әлеге Нигезләмә һәм устав арасындагы каршылыклар булган очракта Устав нигезләмәләре кулланыла. Устав нигезләмәләренә тәбәк яки федераль законнар белән каршы килгән очракта, Татарстан Республикасы законнары һәм Россия Федерациясе законнары кулланыла.

2.17. Авыл жирлеге башлыгы 2008 елның 25 декабрендәге "Коррупциягә карши тору турында" 273-ФЗ номерлы Федераль законда һәм башка федераль законнарда билгеләнгән чикләүләрне һәм тыюларны үтәргә һәм бурычларны үтәргә тиеш.

3. Авыл жирлеге башкарма комитеты компетенциясе

3.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты түбәндәгә вәкаләтләрне башкара::

1) жирлек бюджеты проектын төзү һәм карау, жирлек бюджетын раслау һәм үтәү, аның үтәлешен контролъдә тоту, жирлек бюджеты үтәлеше турындагы хисапны төзү һәм раслау;;

2) жирлекнең жирле салымнарын һәм жыемнарын билгеләү, үзгәртү һәм юкка чыгару;;

3) жирлекнең муниципаль милкәндәге мөлкәтенә ия булу, аннан файдалану һәм эш итү;

- 4) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлығы чарапарын тәэмин итү;
- 5) жирлек халқын элемтә, жәмәгать туклануы, сәүдә һәм көнкүреш хезмәте күрсәту белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;;
- 6) жирлек халқын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыру;;
- 7) Жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар булдыру, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндөрү һәм спорт чарапарын үткәрүне оештыру;;
- 8) жирлекнең архив фондларын формалаштыру;
- 9) жирлек территориясен төзекләндөрүне (урамнарны яктырту, территорияне яшелләндөрүне, урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр урнаштыруны, кече архитектура формаларын урнаштыруны һәм карап тотуны да кертеп)оештыра;;
- 10) адреслар бири, адресларны үзгәртү, юкка чыгару, урам-юл чeltәre элементларына (федераль әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, региональ яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юлларыннан, муниципаль районның жирле әһәмияттәге автомобиль юлларыннан тыш) исемнәр бири, жирлек чикләрендә планлаштыру структурасы элементлары атамаларын бири, мондый атамаларны үзгәртү, юкка чыгару, дәүләт адреслы реестрында мәгълүмат урнаштыру;
- 11) авыл хужалығы житештерүен үстерүгә ярдәм итү, кече һәм урта эшкүарлыкны үстерү өчен шартлар тудыру.;
- 12) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чарапарын оештыру һәм гамәлгә ашыру;
- 13) жәмәгать тәртибен саклауда катнашучы гражданнарга һәм аларның берләшмәләренә ярдәм күрсәтү, халық дружиналары эшчәнлеге өчен шартлар тудыру;
- 14) каты коммуналь калдыкларны жыю (шул исәптән аерым жыю) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнашу;
- 15) ритуаль хезмәтләр оештыру һәм күмү урыннарын карап тоту;
- 16) жирлек чикләрендә халыкны су белән тәэмин итү, ташландык суларны агузы, халыкны ягулык белән тәэмин итүне оештыру, Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә;
- 17) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеге;
- 18) милләтара һәм конфессияара татулыкны ныгытуга, жирлек территориясендә яшәүче Россия Федерациясе халыкларының телләрен һәм мәдәниятен саклап калуга һәм үстерүгә, мигрантларны социаль һәм мәдәни адаптацияләүгә, милләтара (этникара) конфликтларны профилактикалауга юнәлдерелгән чарапарны гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру.;
- 19) жирлек халқының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыру һәм халык күпләп ял итә торган урыннарны төзекләндөрүне оештыру, шул исәптән гражданнарың гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итү.

3.2. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

3.2.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты хокуклы.:

1) жирлек музейларын булдыру;

2) жирлектә нотариус булмаган очракта законнарда каралган нотариаль гамәлләр қылу;

3) опека һәм попечительлек эшчәнлеген тормышка ашыруда катнашу;

4) жирлек территориясендә жирле милли-мәдәни мохтариятләрнең хокукларын гамәлгә ашыру белән бәйле эшчәнлекне гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру;;

5) Россия Федерациясе халыкларының милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү һәм жирлек территориясендә милләтара мөнәсәбәтләр өлкәсендә чарапарны гамәлгә ашыру;;

6) жирлек территориясендә урнашкан муниципаль предприятиеләрне һәм учреждениеләрне мобилизацион әзерләү чарапарын оештыруда һәм тормышка ашыруда катнашу;

7) муниципаль Яңын сагы булдыру;

8) туризмын үстерү өчен шартлар тудыру;

9) кеше хокукларын тәэммин итүгә җәмәгать контролен һәм мәжбүри тоту урыннарында булган затларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыручи ижтимагый күзәтчелек комиссияләренә ярдәм күрсәту.;

10) "Россия Федерациясендә инвалидларны социаль яклау турында"1995 елның 24 ноябрендәге 181-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә инвалидларның ижтимагый берләшмәләренә, шулай ук Гомумроссия инвалилар ижтимагый берләшмәләре тарафыннан оештырылган оешмаларга ярдәм күрсәту.;

11) федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм шартларда оешмалар тарафыннан хезмәт күрсәтү сыйфатын бәйсез бәяләүне үткәрүне оештыру өчен шартлар тудыру.;

12) торак законнары нигезендә социаль файдаланудагы торак фондының торак урыннарына наем шартнамәләре буенча гражданнарга муниципаль торак фондыннан торак урыннары бируду;

13) жирлек территориясендә яшәүче сукбай хайваннарны тоту һәм тоту чарапарын гамәлгә ашыру;

14) "Россия Федерациясендә хокук бозуларны профилактикалау системасы нигезләре турында"2016 елның 23 июнендәге 182-ФЗ номерлы Федераль законда каралган хокук бозуларны профилактикалау өлкәсендә чарапарны гамәлгә ашыру.

3.2.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты, әгәр федераль законнарда каралса, башка дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашырырга, шулай ук башка муниципаль берәмлекләрнең жирле үзидарә органнары, дәүләт хакимиите органнары компетенцияләренә кертелмәгән һәм федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән аларның компетенциясеннән төшереп калдырылмаган башка мәсьәләләрне, Россия Федерациясе бюджет системасы бюджетларыннан бирелгән бюджеттара трансфертлардан һәм түләүләрнең өстәмә нормативлары буенча салым керемнәреннән тыш, хәл итәргә хокуклы.

3.2.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты Федераль законнар, авыл жирлеге Советы каарлары, авыл жирлеге башлыгы каарлары һәм боерыклары нигезендә

жирле әһәмияттәге мәсьәләләрне хәл итү буенча авыл жирлеге жирле үзидарә органнарының вәкаләтләрен үтәүне тәэмин итә.

3.2.4. Авыл жирлеге башкарма комитеты Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары жирле үзидарә органнарына бирелгән аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра.

3.2.5. Авыл жирлеге башкарма комитеты Уставта федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары нигезендә билгеләнгән башка вәкаләтләрне башкара.

4. Жирлек башкарма комитеты вәкаләтләре

4.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты муниципаль милек белән идарә итү өлкәсендә түбәндәгे вәкаләтләрне башкара::

1) жирлекнән муниципаль милкендәгә мөлкәте белән идарә итә, муниципаль милек объектларын төзү, сатып алу, куллану, алар белән эш итү һәм арендалау мәсьәләләрен хәл итә;

2) жирлек Советы карары белән билгеләнә торган очракларда жирлек Советы килешүенә (раславына) муниципаль милекне читләштерү, шул исәптән аны хосусыйлаштыру турында тәкъдимнәр әзерли һәм кертә;;

3) муниципаль милектә булмаган предприятиеләр, оешмалар белән жирлекнәң икътисадый һәм социаль үсешендә хезмәттәшлек турында килешуләр төзи; жирлек территориясендә халыкка хезмәт күрсәту өлкәсендә төрле милек формасындағы предприятиеләр булдыруга ярдәм итә;;

4) жирлек советы билгеләгән тәртиптә муниципаль предприятиеләр һәм учреждениеләр төзи, аларның эшчәнлек максатларын, шартларын һәм тәртибен билгели, аларның уставларын раслый, муниципаль казна учреждениеләрен һәм Предприятиеләрне үзгәртеп кору һәм бетерү мәсьәләләрен хәл итә, контракт нигезендә билгели һәм аларның житәкчеләрен биләп торган вазыйфадан азат итә;;

5) муниципаль казна учреждениеләре эшчәнлеген финанс яғыннан тәэмин итүне һәм муниципаль йөкләмәне бюджет һәм автоном муниципаль учреждениеләр тарафыннан финанс белән тәэмин итүне гамәлгә ашыра, шулай ук муниципаль ихтыяжларны тәэмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләр сатып алуны гамәлгә ашыра;

6) кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

7) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.2. Халыкка коммуналь-көнкүреш, сәүдә хезмәте күрсәтү, кулланучылар хокукларын яклау өлкәсендә түбәндәгे вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) жирлек чикләрендә электр, жылылык, газ һәм су белән тәэмин итүне, шулай ук халыкны ягулык белән тәэмин итүне һәм халыкны Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә ягулык белән тәэмин итүне оештыра;

2) халыкны су белән тәэмин итүне оештыра, шул исәптән кайнар су белән тәэмин итүне, салкын су белән тәэмин итүне һәм (яки) ташландык суларны агызуны хәл итүче оешмалар үз йөкләмәләрен, йә күрсәтелгән оешмаларның үз йөкләмәләрен

үтэүдэн баш тарткан очракта, халыкны су белән тәэмин итүне һәм (яки) ташландык суларны ағызуны оештыру буенча чаралар күрә;

3) жирлекнең су белән тәэмин итү һәм ташландык суларны ағызу схемаларын раслый;

4) жирлек территориясен төзекләндерүне оештыра һәм мәсьәләләрне жайга сала ала:

а) гомуми файдаланудагы территорияләрне карап тоту һәм мондый территорияләрдән файдалану тәртибе;

б) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның тышкы кыяфәте һәм киртәләр конструкцияләре;

в) төзекләндерү элеменларын проектлау, урнаштыру, карап тоту һәм торгызу, шул исәптән жир эшләрен башкарғаннан соң да,;

г) муниципаль берәмлек территориясен, биналарны, төзелмәләрне, корылмаларны архитектура яктылыгын да кертеп, яктыртуны оештыру;

д) муниципаль берәмлек территориясен яшелләндерүне оештыру, шул исәптән торак пунктлар чикләрендә урнашкан газоннар, чәчәк түтәлләре һәм үлән үсемлекләре биләп торган башка территорияләрне төзү, карап тоту, торгызу һәм саклау тәртибен дә кертеп;

е) муниципаль берәмлек территориясенде мәгълүмат урнаштыру, шул исәптән урам исемнәре һәм йорт номерлары, элмә такталары куелган күрсәткечләр урнаштыру;

ж) балалар һәм спорт мәйданчыкларын, хайваннарны урамда йөртү өчен мәйданчыклар, парковкалар (парковка урыннары), кече архитектура формаларын урнаштыру һәм карап тоту,;

з) жәяүлеләр коммуникацияләрен, шул исәптән тротуарларны, аллеяларны, юлларны, сукмакларны оештыру;

и) курсәтелгән территория буенча инвалиларның һәм халыкның башка аз хәрәкәтләнүче төркемнәренең тоткарлыксыз хәрәкәтен тәэмин итү максатларында муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү,;

к) муниципаль берәмлек территориясен, шул исәптән кышкы чорда;

л) яңгыр сулары ағынтыларын оештыру;

м) жир эшләрен үткәрү тәртибе;

н) биналарның, төзелмәләрнең, корылмаларның, жир кишәрлекләренең (милекчеләреннән һәм (яки) башка законлы хужаларының, шул исәптән, якын-тире территорияләрне карап тотуда катнашуы; (2018 елның 28 июненнән үз көченә керә)

турында) тиран-юнъ территорияләре чикләрен Россия Федерациясе субъекты законы белән билгеләнгән тәртип нигезендә билгеләү; (2018 елның 28 июненнән үз көченә керә)

муниципаль берәмлек территориясен бәйрәмчә рәсмиләштерү тәртибе;

р) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү буенча чараларны тормышка ашыруда гражданнар һәм оешмаларның катнашу тәртибе;

с) муниципаль берәмлек территориясен төзекләндерү кагыйдәләрен үтәүне контролльдә тотуны гамәлгә ашыру.

5) жирлек халкының массакүләм ял итү өчен шартлар тудыра һәм халыкның массакүләм ял итү урыннарын төзекләндерүне оештыра, шул исәптән

гражданнарың гомуми файдаланудагы су объектларына һәм аларның яр буе полосаларына ирекле үтеп керүен тәэмин итә;;

6) жирлек халқын сәүдә, җәмәгать туклануы, көнкүреш хезмәте күрсәту хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыра; базарлар һәм ярминкәләр оештыра;

7) Жирлек территориясендә каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аерым җыю) һәм транспортлау эшчәнлеген оештыруда катнаша;

8) жирләү урыннарын карап тоту һәм ритуаль хезмәтләр оештыра;

9) кулланучыларның шикаятыләрен карый, кулланучылар хокукларын яклау мәсьәләләре буенча аларга консультацияләр бирә;

10) кулланучылар хокукларын яклауга (билгесез кулланучылар даирәсен) судларга мөрәжәгать итә;;

11) кулланучының сыйфатсыз товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр), шулай ук тормыш, сәламәтлек, кулланучылар мөлкәтенә һәм әйләнә-тирә мохит өчен куркыныч булган товарлар (эшләр, хезмәт күрсәтүләр) кулланучысының шикаяте буенча ачыкланганда, бу хакта товарларның (эшләр, хезмәтләрнен) сыйфатын һәм куркынычсызлыгын тикшереп торучы федераль башкарма хакимият органнарына кичекмәстән хәбәр итә;;

12) кулланучыларның билгесез даирәсенә карата житештерүче (башкаручы, сатучы, вәкаләтле оешма яки вәкаләтле индивидуаль эшкуар, импортер) тарафыннан хокукка каршы гамәлләрне туктату турында судларга дәгъвалар белдерә;

13) авыл хужалыгы житештерүен үстерүдә ярдәм итә, кече һәм урта эшкуарлыкны үстерү өчен шартлар тудыра;

14) торак пунктларда гражданнарың урамнар, мәйданнары һәм башка яшәү территорияләренә исем бирә, йортларның номерларын билгеләү, урамнары яктыртуны оештыру һәм урам исемнәре һәм йорт номерлары язылган күрсәткечләр куюны үз эченә ала.;

15) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.3. Төзелеш, транспорт һәм элемтә өлкәсендә түбәндәгө вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) жирлекнең генераль планы проектын эшли;

2) жирлекнең жирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләре проектын эшли, жирлек территориясен планлаштыру буенча документлар әзерли;;

3) жирлек территориясендә капиталь төзелеш объектларын төзүне, үзгәртеп коруны тормышка ашырганда, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында, башка федераль законнарда каралган очраклардан тыш), объектларны файдалануга тапшыруга рөхсәт бирә;;

4) жирлекнең шәһәр төзелеше проектлаштыруның жирле нормативларын эшли;;

5) Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенең территориаль планлаштыру схемасы проектын, жирлекнең социаль-икътисадый үсешенә, әлеге объектларның жирлек территориясендә әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясавы ихтималы өлешендә, Биектау муниципаль районы муниципаль берәмлегенең территориаль планлаштыру схемасы проектын килештерә;.

6) жирлекнең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктурасы системаларын комплекслы үстерү программаларын эшли;;

7) жирлек чикләрендә халыкка транспорт хезмәте күрсәтү һәм халыкка транспорт хезмәте күрсәтүне оештыру өчен шартлар тудыра;

8) почта элемтәсе оешмаларына жирлек территориясендә почта элемтәсе объектларын урнаштыруда ярдәм күрсәтә, әлеге оешмаларның торак булмаган биналар бүләп бирү яки почта элемтәсе бүлекчәләрен һәм башка почта элемтәсе объектларын урнаштыру өчен биналар төзү турындагы тәкъдимнәрен карый;

9) жирле почта маршрутларының тотрыклы эшен булдыруга һәм аларга ярдәм итә, почта элемтәсе операторларына билгеләнгән контроль срокларда почта жибәрүләрен китерүдә ярдәм итә;;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.4. Автомобиль юлларыннан файдалану, юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлкәсендә тубәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларына карата юл эшчәнлеген һәм аларда юл хәрәкәте иминлеген тәэмин итүне, шул исәптән парковкалар (парковка урыннары) булдыруны һәм эшләвен тәэмин итүне, жирлекнең торак пунктлары чикләрендә жирле әһәмияттәге автомобиль юлларының сакланышына муниципаль контрольне гамәлгә ашыра;;

2) әлеге объектларны проектлау нормалары, төзелеш планнары һәм генераль схемалары нигезендә жирлек юлларын каралган сервис объектлары белән тәэмин итү буенча чараплар күрә;;

3) юл хәрәкәтендә катнашучыларның ихтыяжларын максималь канәгатьләндерү һәм аларның куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында сервис объектларының эшен оештыра;

4) юл хәрәкәтендә катнашучыларга сервис объектларының булуы һәм якынтире медицина оешмаларының, элемтә оешмаларының урнашу турында мәгълүмат, шулай ук тиешле юлларда хәрәкәт итү шартлары турында мәгълүмат бирә;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.5. Торак мөнәсәбәтләре өлкәсендә тубәндәге вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) жирлекнең муниципаль торак фонды исәбен алып бара һәм муниципаль торак контролен гамәлгә ашыра;

2) билгеләнгән тәртиптә социаль наем шартнамәләре буенча бирелә торган торак урыннарына мохтажлар буларак гражданнарны исәпкә алуны алып бара;

3) торак биналарны торак булмаган биналарга һәм торак булмаган биналарга Россия Федерациясе Торак кодексы һәм шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнар таләпләрен үтәүне исәпкә алып торак урыннарына күчерүне гамәлгә ашыра;

4) торак биналарны үзгәртеп коруны һәм яңадан планлаштыруны килештерә;

5) жирлекнең муниципаль торак фондының торак урыннарын билгеләнгән тәртиптә яшәү өчен яраксыз дип таный;:

6) Гражданнарны аз керемлеләр дип тану һәм аларга муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча торак урыннары бирү максатларында гайләнең һәр әгъзасына туры килә торган керем күләмен һәм гайлә әгъзалары милкендәге һәм салым салынырга тиешле мөлкәт хакын билгели;;

7) жирлекнең муниципаль торак фондын карап тотуны, төзүне оештыра, торак төzelеше өчен шартлар тудыра;

8) жирлекнең муниципаль торак фондыннан социаль наем шартнамәләре буенча аз керемле гражданнарга билгеләнгән тәртиптә торак урыннары бирә;;

9) энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру өлкәсендә муниципаль программаларны гамәлгә ашыра, биналары муниципаль берәмлек чикләрендә муниципаль торак фонды булган күпфатирлы йортларга энергетика тикшерүен үткәрүне оештыра, энергияне сак тоту һәм энергетика нәтижәлелеген арттыру турында законнарда каралган башка чараларны оештыра һәм үткәрә;;

10) коммуналь инфраструктура системасына totashuga тарифларны, коммуналь комплекс оешмаларының totashuga тарифларын, коммуналь комплекс оешмалары товарларына һәм хезмәт күрсәтүләренә тарифларга өстәмәләр, кулланучылар өчен бәяләргә (тарифларга) өстәмәләр тарифларны жайга сала.

11) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.6. Жир мөнәсәбәтләрен жайга салу һәм жир асты байлыкларыннан файдалану өлкәсендә:

1) жирлекнең муниципаль милкендәге жир кишәрлекләре белән идарә итә һәм эш итә;;

2) жирләрне, авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдән тыш, билгеләнгән тәртиптә бер категориядән икенчесенә күчерү;

3) жирлек чикләрендә жирләрне резервый һәм жир кишәрлекләрен жирлекнең муниципаль ихтыяжлары өчен тартып ала;

4) муниципаль жир контролен гамәлгә ашыра;

5) Россия Федерациясе Жир кодексында каралган очракларда, жирлекнең муниципаль милкендәге жир кишәрлекләрен бирә;;

6) жирлекнең генераль планы проектын һәм жирлекнең башка шәһәр төzelеше документлары проектларын Россия Федерациясенең шәһәр төzelеше кодексы нигезендә әзерли һәм жирлек Советына раслауга кертә, аларның үтәлешен тәэмим итә;

7) халыкка экологик хәл турында хәбәр итә, тиешле органнарга предприятиеләрнен, учреждениеләрнен, оешмаларның эйләнә-тирә мохиткә куркыныч тудыручы, табигатьтән файдалану турындагы законнарны бозучы гамәлләре турында хәбәр итә;

8) муниципаль милектә булган жирләрдән рациональ файдалану һәм саклауны планлаштыруны һәм оештыруны гамәлгә ашыра;

9) гомумтаралган файдалы казылмалар чыгарганды, шулай ук файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган жир асты корылмаларын төзегәндә жир асты байлыкларыннан файдалануны һәм саклауны контролдә тота;;

10) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.7. Су объектларын куллану һәм саклау өлкәсендә түбәндәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

- 1) жирлекнең муниципаль милкендәге су объектларына карата Россия Федерациясе Су кодексында каралган вәкаләтләрне гамәлгә ашыра;;
- 2) су объектларында кешеләрнең қуркынычсызлыгын тәэмин итү, аларның тормышын һәм сәламәтлеген саклау чараларын гамәлгә ашыра;
- 3) жирлекнең муниципаль милкендә булган су объектларыннан файдалану чикләүләре турында халыкка хәбәр итә;
- 4) суның тискәре йогынтысын булдырмау һәм аның нәтижәләрен бетерү чараларын гамәлгә ашыра;
- 5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.8. Халыкка социаль-мәдәни хезмәт курсату, Архив эше өлкәсендә түбәндәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

- 1) халыкка китапханә хезмәте курсатуне, жирлек китапханәләренең китапханә фондларының сакланышын тәэмин итүне һәм туплауны оештыра;
- 2) жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү һәм ял оештыру өчен шартлар тудыра;
- 3) жирлек милкендә булган мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне) саклауны, куллануны һәм популярлаштыруны гамәлгә ашыра;
- 4) жирле (муниципаль) әһәмияттәге мәдәни мирас объектларын дәүләт тарафыннан саклауны гамәлгә ашыра;;
- 5) жирле традицион халык сәнгатен үстерү өчен шартлар тудыра, жирлектә халык сәнгатен саклап калу, торғызу һәм үстерүдә катнаша;
- 6) жирлек территориясендә физик культура, мәктәп спорты һәм массакүләм спорт үсеше өчен шартлар тәэмин итә, жирлекнең рәсми физкультура-сәламәтләндөрү һәм спорт чараларын үткәрүне оештыра;
- 7) жирлектә балалар һәм яшьләр белән эшләү чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;
- 8) жирлекнең архив фондларын формалаштыра;
- 9) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.9. Территориаль, Гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә түбәндәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

- 1) территориаль оборона һәм гражданнар оборонасы, халыкны һәм жирлек территориясен табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау чараларын оештыра һәм тормышка ашыра;
- 2) үткәрә чаралар буенча гражданнар оборонасы, эшли һәм тормышка ашыра планнарын Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау;
- 3) жирлек халкын гражданнар оборонасы өлкәсендә әзерләү һәм укуту уздыра;
- 4) хәрби гамәлләр алыш барганды яки бу гамәлләр нәтиҗәсендә барлыкка килгән қуркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү қуркынычы турында, саклау корылмалары һәм

башка гражданнар оборонысы объектлары турында халыкка хәбәр итүнен муниципаль системаларын дайми әзерлек хәлендә булдыра һәм хуплый.;

5) куркынычсыз районнарга халыкны, матди һәм мәдәни кыйммәтләрне эвакуацияләү буенча чарапар үткәрә;

6) сугыш вакытында оешмаларның тотрыклы эшләвен тәэмин итү буенча беренчел чарапар үткәрә;

7) Гражданнар оборонысы максатларында азық-төлек, медицина чарапары һәм башка чарапар запасларын булдыра һәм үз эченә ала;

8) халыкка үз вакытында хәбәр итүне, шул исәптән халыкка, хәрби гамәлләр алыш барганды яки бу гамәлләр нәтиҗәсендә барлыкка килгән куркынычлар турында, шулай ук табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү яисә барлыкка килү куркынычы турында халыкка ашыгыч хәбәр итүне тәэмин итә;

9) халыкны, жирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өчен кирәkle көчләр һәм чарапар әзерләүне һәм аларны әзерләүне, халыкны бу хәлләрдә саклану ысулларына һәм гамәлләргә өйрәтүне гамәлгә ашыра;;

10) халыкка гадәттән тыш хәлләр турында мәгълумат бирүне гамәлгә ашыра;

11) халыкны һәм жирлек территориясен гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендәге чарапарны финанслауны гамәлгә ашыра;

12) гадәттән тыш хәлләрне бетерү өчен финанс һәм матди ресурслар резервларын булдыра;

13) авария-коткарү һәм башка кичектергесез эшләрне оештыра һәм үткәрә, шулай ук аларны уздырганда жәмәгать тәртибен хуплый; үз көчләре һәм чарапары житәрлек булмаганда, Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнарына ярдәм сорап мөрәжәгать итә.;

14) оешмаларның гадәттән тыш хәлләрдә тотрыклы эшләвенә ярдәм итә;

15) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.10. Муниципаль Янгын сагы һәм авария-коткарү хезмәтләре эшчәнлеге өлкәсендә тубәндәгө вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) жирлекнең торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чарапарын тәэмин итә;

2) ирекле янгын сагы оештыру, шулай ук Гражданнарың беренчел янгын куркынычсызлыгы чарапарын тәэмин итүдә катнашуы өчен башка формаларда шартлар тудыра;

3) янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чарапар, жирлек территориясен үстерү планнары, схемалары һәм программалары үз эченә ала;

4) Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарына янгын куркынычсызлыгы чарапары турында халыкка мәгълумат бирүдә, шул исәптән Халык жыелышларын оештыру һәм үткәрү юлы белән дә, ярдәм күрсәтә;

5) жирлек территориясендә авария-коткарү хезмәтләрен һәм (яки) авария-коткарү формированиеләрен булдыра, аларның эшчәнлеген оештыра һәм оештыра;;

6) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.11. Коммуналь комплекс оешмалары тарифларын һәм өстәмә түләүләрне җайга салу өлкәсендә түбәндәгә вәкаләтләрне гамәлгә ашыра::

1) коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләрен кулланучылар өчен үтемлелек билгеләү өчен кулланыла торган критерийлар системасын билгели;

2) тарифлар һәм өстәмәләр турында мәгълүмат бастыра;

3) «коммуналь комплекс оешмалары тарифларын җайга салу нигезләре турында» 2004 елның 30 декабрендәге 210-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән, коммуналь комплекс оешмалары тарафыннан үтәлергә тиешле вәкаләтләр чикләрендә каарлар кабул итә һәм күрсәтмәләр бирә.;

4) Татарстан Республикасының җайга салу органы тарафыннан жирлек өчен билгеләнгән чик индекс нигезендә коммуналь комплекс оешмалары хезмәтләре күрсәтүгә тарифларга өстәмәләр билгели;

5) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә башка вәкаләтләр.

4.12. Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен үтәү өлкәсендә авыл жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

1) федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнарына тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыра;;

2) дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру өчен бирелгән матди һәм финанс чараларын исәпкә алыш бара һәм тиешле файдалануны тәэмин итә;

3) федераль законнарда һәм Татарстан Республикасы законнарында билгеләнгән тәртиптә тапшырылган дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру турында хисаплар тапшыра;;

4.13. Оборона, мобилизацион әзерлек һәм мобилизация өлкәсендә авыл жирлеге башкарма комитеты вәкаләтләре

1) үз компетенциясе кысаларында хәрби идарә органнары белән үзара бәйләнештә тору, жирлек территориясендә оборона өлкәсендә законнарың үтәлешен тәэмин итү;;

2) эшчәнлек күрсәтелгән органнар эшчәнлеге белән бәйле булган башкарма комитетның һәм оешмаларның мобилизацион әзерлеген һәм мобилизацияләнүен оештыру, тәэмин итү һәм ача житәкчелек итү.

5. Авыл жирлеге башкарма комитеты актлары

5.1. Авыл жирлеге башлыгы үз вәкаләтләре чикләрендә, авыл жирлеге Уставы белән билгеләнгән вәкаләтләр чикләрендә, авыл жирлеге башкарма комитеты тарафыннан жирле әһәмияттәге мәсьәләләр һәм жирле үзидарә органнарына Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәүләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча чыгарылган каарлар һәм күрсәтмәләр, шулай ук авыл жирлеге башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

6. Финанслау. Исәпкә алу. Мөлкәт

Авыл жирлеге башкарма комитеты

6.1. Авыл жирлеге башкарма комитеты, үз алдына қуелган бурычларны үтэү өчен, билгеләнгән тәртиптә милек белән тәэмүн ителә.

6.2. Авыл жирлеге башкарма комитеты үзенә беркетелгән мөлкәтне закон, авыл жирлеге Уставы, башка хокукий актлар, әлеге Нигезләмә белән билгеләнгән чикләрдә һәм милек билгеләнеше нигезендә биләү, алардан файдалану һәм эш итү хокукуын гамәлгә ашыра.

6.3. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеген финанслау авыл жирлеге бюджеты хисабына башкарыла. Авыл жирлеге башлыгы жирле бюджеттан авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлегенә булеп бирелгән акчаларны баш бүлүче булып тора.

6.4. Авыл жирлеге башкарма комитеты эшчәнлеге нәтижәләре авыл жирлеге башлыгы тарафыннан раслана торган квартал, еллык отчетларда һәм балансларда чагылдырыла.

6.5. Авыл жирлеге башкарма комитеты оператив, бухгалтер исәбен алып бара, статистик һәм бухгалтерлык хисапларын алышып бара, законнарда билгеләнгән тәртиптә һәм срокларда хисап бирә.

6.6. Авыл жирлеге башкарма комитеты үзенә йөкләнгән вәкаләтләрне законда билгеләнгән тәртиптә үтәмәгән яки тиешенчә үтәмәгән өчен җаваплы.

7. Авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү яки үзгәртеп кору

7.1. Авыл жирлеге башкарма комитетын берләштерү, тоташтыру, бүлү, булеп бирү, үзгәртеп кору рәвешендә бетерү яки үзгәртеп кору авыл жирлеге Советы карары буенча йә суд карары буенча гамәлгә ашырыла.

7.2. Авыл жирлеге Советы карары яки суд карары нигезендә норматив хокукий акт нигезендә авыл жирлеге башлыгы ликвидация комиссиясен төзи һәм РФ Граждан кодексы нигезендә авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү яки үзгәртеп кору тәртибен һәм срокларын билгели. Ликвидация комиссиясе билгеләнгәннән бирле аңа авыл жирлеге Башкарма комитетының эшләр белән идарә итү вәкаләтләре күчә.

7.3. Авыл жирлеге башкарма комитетын бетерү юридик затларның бердәм дәүләт реестрина кертелгәннән соң төгәлләнгән дип санала.